

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 20/2012-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti U., s. r. o., B., zastúpenej advokátkou JUDr. D. K., B., a obchodnou spoločnosťou A., s. r. o., B., v mene ktorej koná JUDr. K. I., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 Cob/431/2010-505 z 25. augusta 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti U., s. r. o., o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. decembra 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti U., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1

ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Cob/431/2010-505 z 25. augusta 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 25 Cb 112/2008-403 zo 4. októbra 2010 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu sťažovateľky, ktorou sa domáhala určenia neplatnosti právneho úkonu – zmluvy o prevode obchodného podielu z 2. júna 2003. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny.

V odôvodnení svojej sťažnosti sťažovateľka predovšetkým poukázala na právoplatný rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12 Co 154/2008 vydaný medzi totožnými účastníkmi konania v inej právnej veci, v ktorom bola ako predbežná otázka súčasne vyriešená aj *„základná otázka vzťahu medzi účastníkmi, majúca základ v právnom hodnotení, posúdení platnosti zmluvy o prevode podielu uzavretej 2.6.2003, keď odvolací súd vyslovil právny záver, že táto zmluva je absolútne neplatná pre neurčitost' podľa §37 ods. 1 OZ“*. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd vôbec nebral do úvahy právne rozhodujúce skutočnosti a vo veci si urobil vlastný právny výklad, v zmysle ktorého si *«strany dohodli odplatnosť prevodu podielu, dohodli sa na uzatvorení osobitnej dohody ohľadne výšky ceny a že takúto dohodu o cene následne uzatvorili. Súd prvého stupňa dospel ním uskutočneným výkladom zmluvy o prevode OP k tomu, že doplnil to, čo nie je, v tejto zmluve obsiahnuté, keď výklad samotnej zmluvy nesprávne doplnil o vôľu strán, ktorá nebola vôbec vtelená do zmluvy. Následne uzavretou „dohodou o odplate“ nebolo možné doplniť to, čo nie je v pôvodnej zmluve obsiahnuté. Absolútne neplatný právny úkon nemožno konvalidovať, či jeho nedostatky odstrániť následným ďalším právnym úkonom. Prijatie takého výkladu, aké vykonal súd prvého stupňa by znamenalo možnosť, kedykoľvek v budúcnosti odstrániť všetky nedostatky pôvodné neplatného právneho úkonu...*

Súd prvého stupňa zákonné ust. § 35 ods. 2 a zák. ust. § 37 Obč. zák. vykladal svojoľne, nerešpektujúc pritom neurčitost' písomného prejavu zmluvných strán, ktorý je zachytený na listine, samotnej zmluve o prevode OP. Pokiaľ sa účastníci zmluvy dohodli na tom, že prevod bude odplatný tak priamo súčasťou tejto zmluvy mala byť aj dohoda o cene

za prevod podielu, alebo dohoda o určení spôsobu je výšky. Pomocou výkladu vôle však nemožno nahradzovať alebo dopĺňať vôľu strán, ktorá nebola prejavená pri uzavretí samotnej zmluvy o prevode podielu. Následné konanie účastníkov po uzavretí zmluvy, či uzavretie ďalšej osobitnej dohody o odplate nemôže ovplyvniť absolútnu neplatnosť uzavretej zmluvy o prevode OP.»

Sťažovateľka poukázala aj na závery uznesenia ústavného súdu č. k. III. ÚS 375/2010-11 z 5. októbra 2010, ktorým bola odmietnutá sťažnosť Ing. C. S. smerujúca proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 99/2009, 5 Cdo 100/2009 a 5 Cdo 101/2009 z 19. mája 2010, rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12 Co 154/2008 z 30. októbra 2008, doplnacieho rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12 Co 154/2008 z 30. októbra 2008 a uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12 Co 154/2008 z 11. decembra 2008.

Sťažovateľka argumentujúc proti napadnutému rozsudku ďalej uviedla, že krajský súd potom, ako „po podaní odvolania vznikli, vyšli najavo a boli preukázané listinnými dôkazmi ďalšie právne skutočnosti rozhodujúce pre právne posúdenie veci, nielenže nevytýčil vo veci pojednávanie za účelom vykonania dokazovania, na ktorom by mali právo účastníci vyjadriť sa k predloženým listinným dôkazom, ale tieto ani vôbec nebral do úvahy pri vydaní rozhodnutia v odvolacom konaní, súčasne v celom rozsahu svojvoľne opomenul rozhodnutie NS SR vydané 20.06.2011 sp. zn. 5 Cdo 283/2010.

V rozhodnutí NS SR Cdo 283/2010 vydanom v priebehu odvolacieho konania vykonal podrobnú špecifikáciu a odôvodnenie neplatnosti zmluvy o prevode OP z 2. 6. 2003 s podrobným výkladom použitých ustanovení Obč. zák a Obch. zák. Zároveň vykonal aj podrobný výklad vplyvu neplatnej zmluvy o prevode OP na zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam. Podrobný výklad vykonaní NS SR a jeho argumentácia má zjavne ambíciu slúžiť ako určité východisko, či dokonca akýsi inštruktívny návod pri rozhodovaní v obdobných veciach. Okolnosť, že sa NS SR venoval predovšetkým výkladu a aplikácii zákonnej úpravy pri posúdení neplatnosti právneho úkonu je pochopiteľná a to so zreteľom na dosiahnutie stavu právnej istoty vo vzťahoch medzi účastníkmi a odstránenie akýchkoľvek pochybností pri riešení tejto otázky, ktorá má vplyv

aj na právne posúdenie iných vzťahov medzi účastníkmi a vydanie rozhodnutia o týchto vzťahoch v iných ďalších konaniach. NS SR konal tak zo zreteľom na ústavnoprávny aspekt ochrany právnej istoty.

Napriek tomu, že KS v Bratislave mal možnosť čerpať z tohto podrobného výkladu a súčasne rešpektujúc zásadu prejudiciality bol povinný z neho vychádzať, svojvoľne rozhodol inak, pričom odôvodnenie ním vydaného rozhodnutia zúžil iba na konštatovanie, že súd prvého stupňa vo veci vykonal riadne dokazovanie a vyvodil z neho správny právny záver a preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil a s jeho odôvodnením sa stotožnil...

Odvolací súd vôbec neodôvodnil, prečo rozhodol spôsobom v rozpore s princípom predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, nerešpektujúc pritom právoplatné rozhodnutia iných súdov, ktorými bola vyriešená otázka neplatnosti právneho úkonu, vyslovenia ktorej sa navrhovateľ domáhal, vrátane právoplatného rozhodnutia vydaného v inom súdnom konaní medzi účastníkmi, ktorým už bola vyriešená otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov podľa zmluvy o prevode OP.“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vo veci vydal rozhodnutie, ktorým vysloví, že „Krajský súd v Bratislave svojím rozsudkom z 25. 08. 2011 sp. zn 1 Cob 431/2010-505 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, a čl. 144 ods. 1 Ústavy a súčasne porušil právo sťažovateľa na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“. Zároveň požiadala ústavný súd o zrušenie napadnutého rozsudku krajského súdu a vrátenie mu veci na ďalšie konanie. Napokon si uplatnila aj úhradu trov konania v sume 556,98 €, ktorú žiadala priznať na účet JUDr. D. K.

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľov a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných

slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

Ústavný súd skúmaním podmienok konania o podanej sťažnosti v rámci jej predbežného prerokovania zistil, že sťažovateľka 7. novembra 2011 podala na okresnom súde dovolanie namietajúc existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 237 ods. f) Občianskeho súdneho poriadku, t. j. že sťažovateľke ako účastníčke konania mala byť postupom všeobecných súdov odňatá možnosť konať pred súdom. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že dovolanie sťažovateľky bolo 22. decembra 2011 predložené najvyššiemu súdu a do rozhodnutia ústavného súdu nebolo najvyšším súdom o podanom dovolaní právoplatne rozhodnuté.

Podľa názoru ústavného súdu má právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky najprv a predovšetkým najvyšší súd ako súd dovolací (k podobným záverom už ústavný súd dospel vo veciach napr. m. m. III. ÚS 26/09, III. ÚS 109/2010, III. ÚS 114/2010, III. ÚS 199/2010, III. ÚS 462/2011).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka svoje námietky uplatnila v sťažnosti podanej ústavnému súdu, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie ešte skončené, bolo dôvodné odmietnuť sťažnosť proti rozhodnutiu krajského súdu pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, bude ešte rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Podanie dovolania a súbežne s ním aj podanie sťažnosti ústavnému súdu navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje.

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 358/09, III. ÚS 114/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o takomto mimoriadnom opravnom prostriedku.

Ústavný súd sa v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľku prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd, majúc na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľke lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému uzneseniu krajského súdu č. k. 1 Cob/431/2010-505 z 25. augusta 2011 (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2012